

УДК 81'34:304

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.20>

Ганна ДОВГОПОЛОВА

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін, Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ, вул. Миру, 24, м. Суми, Україна, 40007

ORCID: 0000-0003-3157-0973

Бібліографічний опис статті: Довгополова, Г. (2025). Мовнопрофесійна діяльність як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 2, 145–151, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.20>

МОВНОПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНТЕГРАЦІЯ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО, НАУКОВОГО І РОЗМОВНОГО СТИЛІВ

У статті досліджується мовнопрофесійна діяльність як складне й багаторівневе соціолінгвістичне явище, що формується на перетині мовної системи та соціальних практик. Розглядається її специфіка у контексті сучасної української літературної мови, а також зв'язок із функціональними стилями, зокрема науковим, офіційно-діловим, публіцистичним і розмовним. Професійна мова постає як самостійна форма мовної практики, що має власну структурну й семантичну організацію, але водночас тісно взаємодіє з нормами літературної мови.

Автор виокремлює терміни «професійна мова» та «професійне мовлення» як поняття, що не є тотожними: перше позначає мовну систему, притаманну певній галузі, тоді як друге – це реалізація цієї системи в конкретних ситуаціях спілкування. Увагу зосереджено на основних компонентах професійної мови: термінології, фахових кліше, синтаксичних конструкціях, усталених формах ввічливості, а також на ролі фразеологізмів і метафор, які забезпечують точність і виразність спілкування у фаховому середовищі.

Особливий акцент зроблено на метафоризації професійного мовлення як інструменті пізнання, пояснення та структурування складних понять. Метафора в цьому контексті виконує когнітивну, комунікативну та соціокультурну функції, сприяючи ефективному обміну інформацією між представниками професійних спільнот.

Окремо підкреслюється динамічний характер професійної мови, яка постійно змінюється під впливом соціальних, культурних і технологічних трансформацій. Це зумовлює необхідність постійного моніторингу змін, адаптації мовних норм та переосмислення ролі мовної компетентності у професійній діяльності.

Таким чином, професійна мова розглядається як важливий інструмент формування й вираження професійної ідентичності, що відображає соціальні, культурні й комунікативні потреби мовної особистості у фаховому середовищі.

Ключові слова: мова професійного спілкування, мовнопрофесійна діяльність, стиль мови, офіційно-діловий стиль мови, науковий стиль мови, розмовний стиль мови.

Hanna DOVHOPOLOVA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Humanitarian Disciplines, Kharkiv National University of Internal Affairs Sumy Branch, Miru str., 24, Sumy, Ukraine, 40007

ORCID: 0000-0003-3157-0973

To cite this article: Dovhopolova, H. (2025). Movnoprofesiina diialnist yak intehratsiia ofitsiino-dilovoho, naukovo ho i rozmovnoho styliv [Language professional activity as an integration of official-business, scientific and conversational styles]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 2, 145–151, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.20>

LANGUAGE PROFESSIONAL ACTIVITY AS AN INTEGRATION OF OFFICIAL-BUSINESS, SCIENTIFIC AND CONVERSATIONAL STYLES

The article explores professional language as a complex and multi-level sociolinguistic phenomenon formed at the intersection of the language system and social practices. It examines its specificity in the context of modern Ukrainian literary language and its connection with functional styles, particularly scientific, official-business, journalistic, and colloquial. The integration of styles ensures accuracy, logic, and accessibility of information presentation, which is an important factor in successful professional communication. Professional language is presented as an independent form of linguistic practice with its own structural and semantic organization, while closely interacting with the norms of the literary language.

The author distinguishes between the terms «professional language» and «professional speech» as non-identical concepts: the former refers to the linguistic system inherent in a particular field, whereas the latter refers to the realization of this system in specific communication situations. The focus is on the main components of professional language: terminology, professional clichés, syntactic constructions, established forms of politeness, as well as the role of phraseologisms and metaphors that ensure precision and expressiveness in professional communication.

Special attention is given to metaphorization in professional speech as a tool for cognition, explanation, and structuring of complex concepts. In this context, metaphor performs cognitive, communicative, and sociocultural functions, contributing to effective information exchange among members of professional communities.

The dynamic nature of professional language is also emphasized, as it constantly evolves under the influence of social, cultural, and technological transformations. This necessitates continuous monitoring of changes, adaptation of language norms, and rethinking the role of linguistic competence in professional activity.

Key words: language of professional communication, language-professional activity, language style, official-business language style, scientific language style, colloquial language style.

Актуальність проблеми. Актуальність теми зумовлена зростаючими вимогами до комунікативної компетентності фахівців у різних галузях. У сучасному професійному середовищі ефективна взаємодія потребує вміння гнучко поєднувати особливості різних функціональних стилів мови залежно від ситуації спілкування. Інтеграція офіційно-ділового, наукового та розмовного стилів дозволяє забезпечити точність, логічність і доступність викладу інформації, що є важливим чинником успішної професійної комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній лінгвістиці питання мовнопрофесійної діяльності розглядається крізь призму міжстильової взаємодії та професійної комунікативної компетентності. Зокрема, у працях Н.М. Карач, Н.М. Сіранчук, С.В. Шевчука акцентується увага на необхідності гармонійного поєднання функціональних стилів мови в професійному спілкуванні. Автори підкреслюють, що успішна професійна діяльність неможлива без вміння ефективно використовувати мовні засоби різного стилістичного забарвлення відповідно до ситуації спілкування (Карач, 2024; Сіранчук, 2012; Шевчук, 2000).

Дослідники також відзначають зростаюче значення міжстильової інтеграції у зв'язку з розвитком нових форм комунікації – електронного листування, публічних презентацій, ділових перемовин онлайн. У працях останніх років (зокрема, дослідження Н. М. Шулської, Л. І. Громик, І. В. Кевлюк) простежується тенденція до зміщення акцентів з формального ділового стилю в бік більш гнучкого, змішаного мовлення, яке передбачає залучення елементів розмовного й наукового стилів для досягнення більшої ефективності та переконливості професійної комунікації (Шулська, 2024).

Мета дослідження – охарактеризувати мовнопрофесійну діяльність як інтегративне мовне явище, що поєднує ознаки офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів, визначити її лінгвальні особливості, функціональні параметри та соціокультурні чинники, які впливають на реалізацію фахового спілкування в різних професійних сферах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміни в соціальному та мовному розвитку викликали широкий інтерес до вивчення функціонування мови в різних професійних сферах. У сучасному світі мова набула особливого значення як чинник соціальної консолідації. Соціальні аспекти викликають зміну статусної позиції мов у світі, а також внутрішньомовні зміни під впливом трансформаційних процесів.

Проблема положення мови в професійній діяльності та в загальній мовній системі, її взаємодія з літературною мовою є дискусійною: чи вважати її функціональним стилем мови, типом соціолекту або частиною книжної мови.

Лінгвісти у цьому контексті вживають терміни: професійна мова, підмова, професійний діалект, професійне мовлення, професійний стиль, спеціалізована мова тощо. Загалом вищезазначені терміни ідентичні. Вчені одностайні в своїй думці, що професійна мова є різновидом соціального діалекту або є соціолектом. Мова професійної діяльності є історичною і національною категорією, що виникла в результаті взаємодії різних факторів і культур. Однією з головних її особливостей є розробка й використання лексичних і фразеологічних одиниць, а також відповідних термінів. Професійну мову часто розглядають як термінологічну систему (Загнітко, 2004).

Розширення соціальних і політичних відносин у професійній діяльності є одним із факторів, що викликають стильову інтеграцію.

Процеси інтеграції та інтернаціоналізації сформували широку видову лексичну групу. Соціальний вплив на мовну спільноту спричинює появу специфічних явищ в професійному мовленні.

Однією з особливостей професійної мови є її лексичний і фразеологічний склад. Структура змісту професійної мови визначає форми її функціонування та жанрово-стилістичні особливості. Професійна мова спрямована на досягнення ефективного професійного спілкування між фахівцями. Отже, мовні засоби, які використовуються в певній сфері, формують систему, в якій поняття мають логічні зв'язки, підпорядкованість, побічну підпорядкованість. Більшість учених розглядають професійну мову як систему, де стрижнем є термінологія. Ця термінологічна система охоплює як некодифіковану лексику, так і фразеологічні одиниці, які використовуються у нових сферах діяльності, які ще не мають офіційних позначень (Кривич, 2017).

Мова професійного спілкування характеризується обмеженою сферою специфічного вживання, має своєрідну граматику, особливий лексико-фразеологічний склад. Вона є більш вузьким поняттям, ніж загальнолітературна мова, проте виконує ті ж її функції – гносеологічну, когнітивну, інформативну, логічну, комунікативну тощо.

Деякі лінгвісти вважають, що професійна мова не має експресивної функції (Тимкова, 2012). Проте, на нашу думку, наявність експресивної функції у писемному та усному видах професійного спілкування подекуди необхідне і наявне. Слід зазначити, що, як правило, в професійному мовленні використовується формальне спілкування і діловий стиль мовлення. Частіше цей стиль є досить специфічним і формалізованим. Вважається, що йому притаманна емоційно нейтральна лексика. Партнери по роботі, як правило, не використовують емоційні слова, ідіоматичні вирази, метафори, тому що діяльність кожної професійної групи обмежена мовною поведінкою людей. Раніше це було пов'язано з жорсткою регуляцією цілей спілкування. Зараз, на нашу думку, буде помилковим, якщо стверджувати, що процес спільної роботи є цілком неемоційним.

У професійній мові виділяється велика кількість метафор. Такі метафори є мовним явищем, яке постійно розвивається. Переважно

вони формуються на основі подібності різних характеристик, таких як колір, звук, форма, фізична дія, відчуття, розмір, назва, час, смак, запах або властивість. Метафоричний перенос вважається одним з основних методів, що використовується в утворенні лексичних та фразеологічних одиниць професійної мови. У професійному та діловому контекстах вони мають низку функцій, зокрема пов'язуючи нові соціальні явища з уже існуючими словами, надаючи образного означення спеціальним термінам або додаткового емоційно-експресивного забарвлення мові. Метафора не може сприйматися буквально і є невіддільною від контексту.

Наприклад, «боротьба зі злочинністю», на думку законодавця, відображає комплекс заходів, прописаних у нормативно-правових актах. Метафора допомагає полегшити комунікацію завдяки розумінню процесів права і являє собою форму передачі певної інформації. У цьому й полягає комунікативна функція метафори. Емоційність метафор полягає у відображенні емоційно-оцінного ставлення людини до її використання (Шавкун, 2009). Наприклад, фраза «він виграв справу» може бути наповнена негативним контентом, через те що суд виніс рішення не на користь відповідача.

Професійна мова є історично сформованою, відносно стабільною протягом певного періоду часу, автономно екзистенційною формою національної мови, яка характеризується своєрідною системою взаємодії соціолінгвістичних норм, що представляють сукупність певних фонетичних, граматичних та, головним чином, специфічних лексичних засобів національної мови, що характеризується єдністю професійної корпоративної діяльності людей і відповідною системою конкретних понять (Болотнікова, 2019, с. 65).

Конкретні лексичні засоби в межах професійного мовлення розглядаються як кодифікована (терміни) та некодифікована (професійний жаргон і спеціалізований сленг) лексика. У більшості досліджень, де в центрі уваги перебуває професійна мова, лінгвісти зосереджуються передусім на нормативній, кодифікованій частині лексики – термінах. Натомість вивчення некодифікованих одиниць професійного мовлення (жаргону, спеціалізованого сленгу тощо) лише починається в українській лінгвістичній школі. Повне розуміння професійної мови

неможливе без ретельного аналізу її некодифікованого прошарку, адже в межах однієї професійної сфери можуть одночасно функціонувати як кодифіковані, так і некодифіковані лексичні й фразеологічні одиниці.

Одним із прикладів відхилення від норм стандартної мови є використання аббревіатур як способу утворення нових лексичних одиниць. У наступному реченні ми спостерігаємо таке відхилення (спеціалізований сленг): іменник «кан» (у значенні «дискусія щодо покладання відповідальності за невдачу чи помилку») може вживатися за аналогією до вислову «мозковий штурм» – для глузливого опису деяких управлінських або колективних дій.

Використання аббревіатур – один із поширених способів формування професійного жаргону. У сучасному професійному дискурсі часто можна зустріти лексику з емоційним забарвленням, яка передає ставлення мовця до ситуації або співрозмовника. Це свідчить про багатозначність і гнучкість професійної мови.

Як приклад утворення нових лексем шляхом скорочення можна навести слово «вебінар» – поєднання слів «веб» і «семинар» із втратою складу «сем». Такий спосіб словотворення є типовим не лише для української, але й для англійської мови. В англійській, наприклад, активно запозичуються іноземні слова і морфеми, які адаптуються до потреб професійної комунікації.

У професійному мовленні, зокрема у сфері права, також фіксуються приклади емоційно забарвлених морфем. Вони часто вживаються у неофіційній комунікації між фахівцями або в медіа, де юридична термінологія адаптується для створення емоційного ефекту. Наприклад, морфема «зрада» у публічному дискурсі набула значення не лише юридичного терміна (державна зрада), але й стала універсальним маркером емоційного засудження певних дій у правовій або політичній площині. Інший приклад – слово «відмазка», яке використовується як неофіційне означення процесу уникнення юридичної відповідальності, маючи яскраво негативне забарвлення.

Такі лексичні одиниці не входять до складу нормативної юридичної термінології, проте активно функціонують у професійному жаргоні, впливаючи на формування суспільного сприйняття правових процесів.

Професійна мова вживається і в офіційно-діловому стилі, оскільки мовна поведінка учасників комунікації суворо регламентована цілями спілкування. Хоча офіційна мова зазвичай вважається неемоційною, у сучасних бізнес-комунікаціях усе частіше з'являються елементи емоційності, оцінності та іронії.

Упродовж багатьох років разом із розвитком мовознавства змінювалися й наукові уявлення про мовні стилі, що призвело до формування різних класифікацій стилів.

Мовний стиль – це варіант мови, закріплений традицією за певною соціальною сферою, який вирізняється специфічними ознаками, зокрема лексичними, граматичними, фонетичними та інтонаційними особливостями. Стил мови відрізняються залежно від умов спілкування, мети комунікації та ролей учасників.

Класифікація мовних стилів тісно пов'язана з добором мовних засобів відповідно до конкретної комунікативної мети. Це стало підґрунтям для формування функціональної стилістики – окремої галузі мовознавства, яка досліджує функціональні стилі.

Функціональні стилі – це найпоширеніша форма мовної диференціації, яка дає змогу систематизувати вживання мовних засобів залежно від умов спілкування. В основі функціонально-стильової диференціації лежить прагнення виявити закономірності використання мови у різних сферах комунікації.

Поняття про функціональні стилі як окремий тип мови зараз широко поширена. Ці стилі використовуються у різних соціальних сферах – науковій, офіційній, бізнесовій, неофіційній тощо. С. В. Шевчук визначає функціональні стилі як такі, що «диференційовані відповідно до ключа функції мови: повідомлення, спілкування, вплив» (Шевчук, 2000, с. 112).

Функціональні стилі – це системи мовних засобів, що пов'язані з окремими сферами суспільного життя. Згідно з класифікацією О. Б. Вовк, існує п'ять основних функціональних стилів: офіційно-діловий, науково-технічний, газетно-публіцистичний, побутово-неформальний, художньо-словесний (Вовк, 2021, с. 78).

Функціональні стилі реалізуються як в усній, так і в писемній формах, і характеризуються добором мовних засобів на всіх рівнях – лексичному, фразеологічному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному та фонетичному.

Також кожному стилю притаманне специфічне використання емоційно-образних засобів, особливо в художньому та публіцистичному стилях.

Функція естетичного впливу відіграє важливу роль, зокрема в міжкультурному діловому спілкуванні, де емоційна тональність висловлювань може суттєво впливати на ефективність комунікації.

Функціональні стилі є підсистемами літературної мови, що обслуговують різні сфери спілкування. Вони організовані як система стійких мовних форм, стереотипів і традицій, із притаманними їм лексичними, морфологічними, синтаксичними та фонетичними особливостями. У реальному мовленні функціональні стилі виявляються у вигляді текстів певного типу.

Функціональний стиль – суспільно-історична категорія, безпосередньо пов'язані зі зміною соціальних і культурних особливостей використання мови та з різними соціальними групами людей та їх мовленнєвою практикою. Поняття стилю можна застосувати до будь-яких двох або більше об'єктів, які мають цілісну подібність, але відрізняються деякими додатковими характеристиками, які відображають будь-які їх істотні особливості. Відповідно, має бути ідея (поняття) абстрактної норми, тоді як реалізація може варіюватися.

Офіційно-діловий стиль не є однорідним за своєю природою. Він може мати відношення до правових, адміністративних та інших соціальних відносин. Ділове мовлення функціонує за сферами права, політики, виробництва, торгівлі, управління, соціальної та міжнародної діяльності. Офіційно-діловий стиль може існувати в письмовій (ділове листування, юридичні тексти, документи тощо) або усній формах (зустрічі, переговори, інтерв'ю, презентації, виступи тощо).

В офіційно-діловому стилі виділяють кілька підстилів: законодавчий, дипломатичний, адміністративно-канцелярський. Цікаво відзначити, що всі вищезгадані підстилі мають свої специфічні особливості, комунікативні форми та мовленнєві кліше.

Специфіка офіційної професійної комунікативної діяльності та переданої інформації вимагають специфічної структури ділових текстів. Формальні ділові тексти мають чітку й однозначну структуру. Точність досягається використанням термінології, яка визначає переважно:

назви документів (протокол, запит, договір тощо); б) назви професій, функцій, соціального статусу (адвокат, слідчий, свідок, суддя тощо); в) професійно-правові дії (виправити довідку, надати інформацію тощо) (Загнітко, 2004).

Офіційно-діловий стиль характеризується лаконічністю, чіткістю та економним використанням мовних засобів. Об'єктивність і достовірність інформації – основні вимоги цього стилю. Письмові документи не повинні містити суб'єктивних суджень та емоційно забарвлених слів. Для офіційно-ділового стилю характерне вживання безособових форм звертання, оскільки, наприклад, заява зазвичай складається від імені організації або посадової особи.

Регулювання відносин і спілкування за суворо визначеними стандартами призвело до появи стандартизованого мовлення, що є характерною ознакою офіційно-ділового стилю. З функціональної та прагматичної точок зору мовна поведінка комунікантів передбачає свідомий вибір лексичних, синтаксичних, стилістичних і просодичних засобів для вербалізації ділових ідей, намірів та для відображення національно-культурних стереотипів мислення.

У нашому дослідженні мовленнєва поведінка розглядається як форма взаємодії людини із зовнішнім світом, що проявляється у її мовленні та залежить від мовленнєвої ситуації, умов ведення ділового спілкування та його національно-культурної специфіки.

Динамічний розвиток науки та необхідність інтеграції України у світове співтовариство сприяють зростанню інтересу до проблем ділового спілкування. Поняття «стиль» набуває важливого значення у вивченні моделей мовленнєвої поведінки в діловому дискурсі. Особливу увагу слід приділяти таким характеристикам професійного мовлення, які справляють певне враження на учасників комунікації.

У письмовому діловому дискурсі імпліцитність зазвичай має універсальний характер. Вона проявляється у використанні мовцем емоційно забарвленої або метафоричної лексики, яка сприяє вербалізації складних понять у діловому спілкуванні. Наприклад, у діловій мові часто вживаються фрази з кольоровими маркерами: «червоні фішки» – першокласні китайські акції на фондових ринках; «у червоному» – фінансовий стан із заборгованістю

або збитками; «червоний товар» – повсякденний товар, що потребує швидкої заміни та має низький прибуток; «помаранчеві товари» – споживчі товари, які поступово замінюються аналогами; «червоне чорнило» – символ фінансового дефіциту або боргу.

У юриспруденції також спостерігається імпліцитність через усталені звороти та фразеологізми, що мають вузьке професійне значення: «буква закону» – дослівне тлумачення правової норми, без урахування контексту; «дух закону» – намір законодавця, що стоїть за формальним формулюванням; «випустити з поля зору» – не врахувати важливий юридичний аспект у процесі ухвалення рішення; «сіра зона» – правове поле, територія, що не має чіткого регулювання або містить суперечливі норми; «правова казуїстика» – надмірне ускладнення юридичних положень дрібними деталями, які ускладнюють практичне застосування закону.

Такі мовні конструкції є прикладами імпліцитної комунікації, що дозволяє стисло передавати складні правові або економічні реалії у професійному спілкуванні.

Жанри професійного спілкування мають набувають особливого значення. Вони визначаються стереотипами в конкретній комунікативній ситуації. Вчені вважають професійну мовну культуру частиною загальної культури або розглядають як субкультуру. Професійна культура містить такі компоненти, як мовленнєвий етикет, традиції, звичаї тощо, ці компоненти є частиною соціальних норм поведінки.

Професійна самосвідомість передбачає усвідомлення спільності інтересів, сприяє соціальній інтеграції професійних груп та підтриманню їхньої стабільності. Вона тісно пов'язана з професійним світоглядом, виступає індикатором загальної ідеології та є складовою частиною професійної мовної культури.

Загалом, мовна і соціальна картина світу відображає професійне мислення, яке формує самосвідомість професійної спільноти та створює її специфічне бачення світу. Тому взаємозв'язок між спеціальністю та професійною мовною культурою є основою розвитку загальної професійної культури.

Професійна мова забезпечує ефективну комунікацію між фахівцями певної галузі. Мовні засоби, що використовуються у професійному середовищі, функціонують як система з розвиненими логічними зв'язками між окремими її елементами. Професійна культура відображається у професійній мові через номінативну систему.

Професійна мова є національно-історичною категорією, яка відображає професійну мовну культуру. Її специфікою є поєднання кодифікованої та некодифікованої лексики, що зумовлено як традиціями певної галузі, так і актуальними комунікативними потребами фахівців.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Мовнопрофесійна діяльність є складним і багатограним явищем, яке передбачає інтеграцію елементів офіційно-ділового, наукового та розмовного стилів. Така інтеграція зумовлена необхідністю ефективної комунікації в різних професійних контекстах, де точність, логічність, нормативність і доступність поєднуються з динамікою живого спілкування.

Офіційно-діловий стиль забезпечує юридичну й організаційну точність, стандартизованість та однозначність викладу, науковий – логічність, доказовість, об'єктивність і термінологічну точність, а розмовний стиль – природність, гнучкість, емоційність і здатність до швидкого реагування в безпосередньому мовленні. У професійній діяльності ці стилі не функціонують ізольовано. Навпаки, саме їх взаємодія дозволяє створювати ефективні моделі спілкування залежно від ситуації, адресата та мети висловлювання.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі мовностилістичних трансформацій у конкретних сферах професійної діяльності, дослідженні механізмів адаптації стилістичних елементів до нових комунікативних форматів, зокрема, в електронному спілкуванні, а також у вивченні ролі індивідуального стилю мовця в межах професійного дискурсу. Подальше осмислення соціолінгвістичних чинників та стилістичних зрушень сприятиме глибшому розумінню природи сучасної мовнопрофесійної комунікації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Болотнікова А. П. Комунікативно-прагматична категорія ввічливості й поняття соціальної та психологічної дистанції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 38. Том 2. С. 63–65.

2. Вовк О. Б. Ділова комунікація: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. 182 с.
3. Загнітко А. П., Данилюк І. Г. Українське ділове мовлення: професійне й непрофесійне спілкування. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2004. 480 с.
4. Карач Н. М. Формування мовної особистості в сучасному освітньому просторі. *Мова й література у вимірах сьогодення: мовознавчий та лінгводидактичний аспекти*: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції педагогічних, науково-педагогічних працівників та студентів (м. Чернігів, 21–22 лютого 2024 р.). Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. С. 172–174.
5. Кривич Н. Ф. Культура професійного спілкування та мовна культура як шлях до самовдосконалення фахівця. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство). 2017. Вип. 7. С. 79–84.
6. Сіранчук Н. М. Формування лексичної компетентності в учнів початкових класів на уроках української мови. *Культуромовна особистість фахівця у XXI столітті*: збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 6 грудня 2018 року). Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. Випуск 2. С.47–52.
7. Тимкова В. А., Марцінко Т. І., Чечель О. М. Українська мова та культура мовлення : навч. посібн. Вінниця : РВВ ВНАУ, 2012. 333 с.
8. Шавкун І. Г. Ділова комунікація: сутність та типологізація. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2009. Випуск 38. С. 67–74.
9. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення. К. 2000. С. 474.
10. Шулська Н. М., Громик Л. І., Кевлюк І. В. Орфографічна культура сучасної ділової комунікації: помилкові явища писемного мовлення. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74). № 1, 2024. Частина 1. С. 80–85.

REFERENCES:

1. Bolotnikova, A. P. (2019). Komunikatyvno-pragmatychna katehoriia vvichlyvosti y poniattia sotsialnoi ta psykhologichnoi dystantsii [Communicative-pragmatic category of politeness and the concept of social and psychological distance]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Serii: Filolohiia, (38, vol. 2), 63–65. (in Ukrainian)
2. Vovk, O. B. (2021). Dilova komunikatsiia [Business communication] (Navch. posib.). Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. 182 p. (in Ukrainian)
3. Zahnitko, A. P., & Danyliuk, I. H. (2004). Ukrainske dilove movlennia: profesiine y neprofesiine spilkuвання [Ukrainian business speech: professional and non-professional communication]. Donetsk: TOV VKF "BAO". 480 p. (in Ukrainian)
4. Karach, N. M. (2024). Formuvannia movnoi osobystosti v suchasnomu osvith'omu prostori [Formation of language personality in the modern educational space]. In *Mova y literatura u vymirakh sohodennia: movoznavchyi ta lnhvodydaktychnyi aspekty*. Materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Chernihiv, February 21–22, 2024) (pp. 172–174). Nizhyn: NDU im. M. Hoholia. (in Ukrainian)
5. Kryvych, N. F. (2017). Kultura profesiinoho spilkuвання ta movna kultura yak shliakh do samovdoskonalennia fakhivtsia [Culture of professional communication and language culture as a way to self-improvement of a specialist]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova*. Serii 8. Filolohichni nauky (movoznavstvo i literaturoznnavstvo), (7), 79–84. (in Ukrainian)
6. Siranchuk, N. M. (2018). Formuvannia leksychnoi kompetentnosti v uchniv pochatkovykh klasiv na urokakh ukrainskoi movy [Formation of lexical competence in primary school students in Ukrainian language lessons]. In *Kul'turomovna osobystist fakhivtsia u XXI stolitti: zbirnyk materialiv II mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Sumy, December 6, 2018) (Vol. 2, pp. 47–52). Sumy: Vydavnytstvo SumDPU im. A. S. Makarenka. (in Ukrainian)
7. Tymkova, V. A., Martsinko, T. I., & Chechel, O. M. (2012). Ukrainska mova ta kultura movlennia [Ukrainian language and speech culture] (Navch. posib.). Vinnytsia: RVV VNAU. 333 p. (in Ukrainian)
8. Shavkun, I. H. (2009). Dilova komunikatsiia: sutnist ta typolohiia [Business communication: essence and typology]. *Humanitarnyi visnyk ZDIA*, (38), 67–74. (in Ukrainian)
9. Shevchuk, S. V. (2000). Ukrainske dilove movlennia [Ukrainian business speech]. Kyiv. 474 p. (in Ukrainian)
10. Shulska, N. M., Hromyk, L. I., & Kevliuk, I. V. (2024). Orfohrafichna kultura suchasnoi dilovoi komunikatsii: pomylkovi yavyshcha pysemnoho movlennia [Orthographic culture of modern business communication: erroneous phenomena of written speech]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho*. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka, 35(74), No. 1(1), 80–85. (in Ukrainian)